

Прелазак на каталогизацију са нормативном контролом у систему COBISS.SR

Светлана Пуцаревић
svetlana.pucarevic
@unilib.bg.ac.rs

Сњежана Фурунџић
snjezana.furundzic
@unilib.bg.ac.rs

*Универзитетске библиотеке
„Светозар Марковић“
Београд, Србија*

РАД ПРИМЉЕН: 6. мај 2019.
РАД ПРИХВАЋЕН: 17. мај 2019.

После система COBISS.SI (Словенија) и COBISS.BG (Бугарска) и у систему COBISS.SR (Србија) уведена је каталогизација са нормативном контролом. У нашем систему тако се успоставља нормативна контрола личних имена, а предвиђена је у неким наредним корацима и нормативна контрола колективних тела и предметних одредница. Нормативна датотека личних имена у домаћем систему зове се CONOR.SR. Преко базе CONOR.SR врши се повезивање библиографских и нормативних записа. База садржи нормативне записе с подацима о личним именима аутора који су јединствено одређени за употребу у целом ситему каталогизације и то је јединствена база коју користе и надограђују све библиотеке које учествују у систему. Поцес преласка на каталогизацију са нормативном контролом подразумева је припремне кораке који су предузеле Библиотека Матице српске, Народна библиотека Србије и Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, као библиотеке оснивачи и пуноправне чланице узајамног система COBISS.SR. Иницијална база CONOR.SR формирана је 2013. године и у периоду 2013. до 2018. године вршена је редакција записа у бази. Потпуни прелазак на нов начин рада подразумевао је следеће кораке:

Једнодневни курс за каталогизаторе

Током 2018. године обављена је обука предавача из три поменуте библиотеке и образовање каталогизатора из свих библиотека у систему

COBISS.SR. У Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ предавачи су одржали 12 курсева за око 250 каталогизатора из универзитетских и факултетских библиотека у Београду, Нишу и Крагујевцу. Рад у нормативној бази је хијерархијски и основну привилегију имају сви запослени који раде на каталогизацији било које врсте грађе.

Курс за редакторе нормативних записа

У Народној библиотеци Србије организован је курс за ажурирање података у нормативним записима намењен тзв. „средњим“ редакторима, који су добили више привилегије. Највише привилегије добили су тзв. „топ“ редактори.

Ажурирање постојеће базе CONOR.SR

Година 2018. и почетак 2019. били су кључни период у погледу редакције записа и брисања дупликата у постојећој бази CONOR. Посебна пажња усмерена је на утврђивање и брисање дупликата који касније неће моћи да се бришу јер је програм тако подешен. Брисање записа након успостављања CONOR-а значило би да одређен библиографски запис који је повезан за конкретан нормативни запис том приликом остаје без одреднице (нормативне приступне тачке) и у испису у ОПАС-у не би био коректан.

Важно је било да се редигује што више записа за имена личности које су значајне за нашу културу, као и записи за ауторе за чија имена је повезан највећи број библиографских записа.

Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ била је задужена за редакцију нормативних записа домаћих истраживача са чијим именима је повезан највећи број библиографских записа у систему COBISS. Разрешавањем и брисањем великог броја дуплираних записа у CONOR-у база је сређена што је чини једноставнијом за употребу и повезивање нормативних и библиографских записа.

Тестна база за повезивање библиографских и нормативних записа успостављена је почетком априла 2019, када су извршене провере и вежбе поступка рада пре самог преласка на праву базу.

У периоду од 13. до 14. априла 2019. ИЗУМ (Институт Информацијских Знаности, Марибор) је извршио инсталацију програмске опреме за нормативну контролу и повезивање CONOR-а

са COBIB-ом и локалним базама података. Од 15. априла 2019. база CONOR је активна и у нашем систему COBISS.SR.

Сви обучени каталогизатори за каталогизацију са нормативном контролом прешли су на нови начин рада. Приликом креирања записа нема више ручног уноса одреднице у блок 7XX, већ се запис за аутора:

- повлачи из базе CONOR ако одговарајући запис већ постоји
- креира и похрањује у базу CONOR уколико запис за аутора не постоји.

Због различитих потреба библиотека у систему COBISS и различитог вођења одредница, база CONOR.SR садржи парове одредница, односно нормативних приступних тачака. Прва нормативна приступна тачка се увек наводи ћирилицом, а њен пар латиницом у паралелним пољима 200. На примерима то изгледа овако:

Пример 1. – домаћи аутор

200 1 <7>cb - ćirilica - srpska <a>Црњански Милош <f>1893-1977
200 1 <7>ba - latinica <a>Crnjanski Miloš <f>1893-1977

Пример 2. – страни аутор чије се име изворно пише латиницом

200 1 <7>cb - ćirilica - srpska <a> Ирби Аделина Паулина <f> 1831-1911
200 1 <7>ba - latinica <a> Irby Adelina Paulina <f> 1831-1911

Пример 3. – страни аутор чије се име изворно пише ћирилицом

200 1 <7>ca - ćirilica - nije specifickovana <a>Достоевский Фёдор Михайлович <f>1821-1881
200 1 <7>ba - latinica <a>Dostoevskij Fedor Mihajlovič <f>1821-1881

За ове ауторе, увек је неопходан унос и упутнице, односно варијантне приступне тачке у пољу 400.

400 1 <7> cb - ćirilica - srpska <a> Достојевски Фјодор Михајлович <f>1821-1881

Тренутан број записа у нормативној бази CONOR.SR око 52.000 записа.¹

Потпуну синхронизацију система и повезивање библиографских записа који су креирани пре 15. априла 2019. са базом CONOR, извршиће Институт информацијских знаности (ИЗУМ) до краја јуна 2019.

Рад са нормативним записима предуслов је за повезивање података из локалних и узајамног каталога са системом Отворених повезаних података (Linked Open Data). Верујемо да ћемо бити успешни у новом процесу рада и да ће нормативна контрола унапредити и квалитет библиографских записа и њихову унифицираност.

¹ Стање на дан 25.4.2019.